

Caroline Waltman kiest geen kamp, maar maakt duidelijk dat mens en natuur moeten samenwerken om het gebied voor elk schepsel leefbaar te houden.

INTERVIEW • SOPHIA GEUZE BEELD CAROLINE WALTMAN

'Als ik weiland ruik, ben ik thuis'

Caroline Waltman vraagt zich af of er over vijftig jaar nog koeien in het Groene Hart zullen grazen. De toekomst voor de boeren is er onzeker.

De stikstofuitstoot in het Groene Hart moet met bijna de helft naar beneden. Hoe is nog onduidelijk.

Een zwaan tussen het hoge gras in de polder bij Gouda.

Caroline Waltman maakt duidelijk dat mens en natuur moeten samenwerken om de polder voor elk schepsel leefbaar te houden.

Kunstenaar Caroline Waltman verruilde Amsterdam voor een piepklein eilandje in de polder.

Kunstenaar Caroline Waltman verruilde Amsterdam voor een eilandje in het Groene Hart bij Gouda en legde vast wat ze zag en leerde. Wat viel haar op?

Kunstenaar Caroline Waltman ging met haar dochter Gloria in quarantaine op het piepkleine eiland van haar partner in het Groene Hart bij Gouda. Ze ziet daar hoe de mensen van de dierenambulance gewonde dieren oplappen en jagers ervoor zorgen dat sommige dieren geen plaag worden. Samen met haar dochter legt de kunstenaar nieuwe ervaringen vast in foto's, tekeningen en teksten. Uiteindelijk werd alles gebundeld in het dikke boek *De wereld in het klein. De verrassende ontdekking van een oer-Hollands landschap*. Het is een hoopvol boek in een wereld vol grote vraagstukken geworden. Want er is veel moois te zien. De spreuuwendans bijvoorbeeld. De spreuuwen vliegen in een grote zwerm allemaal precies even hard. Elke vogel houdt maximaal zeven soortgenoten om zich heen in de gaten. Als een vogel van koers verandert, past de rest zich direct aan zonder dat vleugels elkaar raken. Waltman vraagt zich af of er over vijftig jaar nog koeien in het Groene Hart bij Gouda zullen staan. De stikstofuitstoot moet met bijna de helft naar beneden. Hoe is nog onduidelijk en de toekomst van de boeren is onzeker. De kunstenaar kijkt niet met een stadse blik naar haar nieuwe omgeving, maar laat zich inspireren door de mensen die er wonen en werken. In de sloten rond het eilandje staan bijvoorbeeld veel rode vlaggetjes. Die geven aan dat er een klem in het water zit om een muskusrat te kunnen vangen. De dijken en oevers zijn belangrijk om het land droog te hou-

den, maar een muskusrat verplaatst wel derden kruiwagens grond per jaar en bedreigt de waterhuishouding. Een muskusratvrouwje kan om de 28 dagen een nieuw nestje krijgen met daarin vijf tot zeven jongen. Waltman kiest geen kamp, maar maakt duidelijk dat mens en natuur moeten samenwerken

'Er zit veel veerkracht in mij. Die zie ik ook terug in de natuur.'

om het gebied voor elk schepsel leefbaar te houden. Ze staat met één been in de stad en één been in de polder, waar ze groene vingers en een groen hart kreeg.

Hoe kwam u op het platteland terecht?

'Tien jaar geleden kwam ik mijn huidige partner tegen. Van hem is dit stukje weiland. We zijn er niet altijd, ons leven speelt zich voor het grootste deel af in de stad. In de coronaperiode zijn we daar in quarantaine gegaan. Juist omdat we er niet altijd zijn, hebben we misschien wel met open ogen en verwondering om ons heen gekeken.'

Was het een grote omschakeling?

'De werelden van de stad en het platteland bestaan voor ons naast elkaar. Als ik aankom in de stad en het geluid van een markt hoor die afgebroken wordt of haar geuren ruik, ben ik heel gelukkig. Andersom, als ik de koeien weer hoor ademen en het weiland ruik, kom ik ook thuis.'

Waarom heeft u zich verbaasd?

'Ik verbaas me voortdurend over alles wat groeit en bloeit. Waar ik van geschrokken ben, is dat wat ik als een rijke variëteit aan bembloemen zag, dat eigenlijk helemaal niet is. Er zouden veel meer verschillende planten kunnen groeien. Als kind kon mijn moeder mij geen groter plezier doen met een stukje rijden langs de weilanden. Dat noemden wij natuur. Zo ervoeren we dat en zo kregen we het ook te zien van kunstschilders, met romantische tafereelen met koeien. Tegelijk valt mij op dat er veel eerte behalen valt met relatief weinig moeite.'

Waarom bijvoorbeeld?

'De bodem kan zich herstellen als hij de kans krijgt. Dat wist ik ergens wel, maar om het zelf te zien is prachtig. Het geeft energie en stemt hoopvol.'

U heeft een herseninfarct gehad, heeft dat invloed op hoe u naar de natuur kijkt?

'Het heeft een soort nederigheid gegeven waarmee ik naar de natuur kijk. Dat kan een diep geluk opleveren. Er zijn maar weinig din-

gen die ik nog kan met hetzelfde gemak als voor het trauma, maar er zit veel veerkracht in mij. Die zie ik ook terug in de natuur.'

Uw werk gaat vaak over genezing. Dit boek ook?

'Tegenwoordig noem ik het nieuwe verbanden maken. *De wereld in het klein* is een speels boek dat we samen met onze burens in de polder gemaakt hebben en dat bij het thema 'verbinding' past. We geven vingerwijzingen naar hoe het beter kan en wat je zelf kunt doen, want een uitgeputte of ingeklonken bodem is niet gezond.'

bevrindingstheologie

Waltman is geïnteresseerd in de bevrindingstheologie waarin veel aandacht is voor sociale rechtvaardigheid en gelijkheid. Persoonlijk heeft ze veel gehad aan de liederen van Huub Oosterhuis die ook in die traditie passen. Haar nawoord heeft ze benut om over sociale ongelijkheid en economische rechtvaardigheid te schrijven. Daarin beschrijft ze ook haar droom voor de polder.

'Misschien kunnen we in de toekomst wel een stuk weiland overnemen van een boer die met pensioen gaat. Dan kunnen we het land verschrappen. We zullen steeds meer kruiden krijgen in het grasland. De 'groene woestijn' zal weer tot leven komen. De bodem zal laten zien dat ze in balans is met boterbloemen, klaver, valeriaan en doyenetel. De bodem van het eiland zullen we steeds beter leren kennen met als onze eigen wortels.'

CAROLINE WALTMAN

Caroline Waltman (1970) is schrijver, beeldhouwer en fotograaf. Ze maakte onder andere de boeken *Zee. Relas van een herseninfarct* (1997) en *Paradisewill.com* (2015), een fotoververtelling van de Bijbel. *De wereld in het klein. De verrassende ontdekking van een oer-Hollands landschap* is genomineerd voor de Ithaka Prijs 2023, een prijs voor boeken over buitenplaatsen. Haar volgende boek gaat over monumentale bomen in Amsterdam. Op twee reizende fototentoonstellingen van het Bijbels Museum is haar werk te zien: *Eva, Sara en Hanna* in OBA (Openbare Bibliotheek Amsterdam) t/m 31 december 2023. *Zie mij! De Bijbel in foto's* in de Joriskerk in Amersfoort. 12 september t/m 28 oktober 2023.

De wereld in het klein. De verrassende ontdekking van een oer-Hollands landschap
CAROLINE WALTMAN EN GLORIA
WALTMAN FLORE, UUTG. NOORD-BOEK, GORREDIJK 2023. 576 BLZ.
€ 49,90